

Nr 67.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 maj 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående användande af öfverskott i den s. k. Djurgårdskassan till byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott samt för anordnande af värmeledning i vissa rum å Drottningholms slott.

(3:e Afd.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition, nr 175, af den 7 april 1911 har Kungl. Maj:t under åberopande af närlagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att af den förefintliga behållningen i den s. k. Djurgårdskassan ett belopp af intill 42,000 kronor må användas *dels* för utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af ståthållareämbetet vid Ulriksdals och Haga slott framlagdt, af öfverintendentsämbetet tillstyrkt förslag, af byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader, *dels ock* för anordnande af värmeledning i vissa rum å Drottningholms slott, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af kommitterade för verkställande af beslutade reparationsarbeten vid sistnämnda slott framlagdt, likaledes af öfverintendentsämbetet tillstyrkt förslag.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»I sin underdåniga skrifvelse den 17 mars 1908 angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel anhöll Riksdagen, *Departements-
chefens
yttrande.*

Bihang till Riksd. prot. 1911. 4 Saml. 1 Afd. 60 Häft. (Nr 67.) 1

att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån de till den s. k. Djurgårdskassan inflytande inkomster kunde, förutom till det med kassan afsedda ändamål, användas jämväl till de kungl. lustslottens underhåll, och därefter till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

I nådig proposition den 8 maj samma år hemställde därefter Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte medgifva, att för utförande af byggnads- och reparationsarbeten vid Haga och Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader finge af den s. k. Djurgårdsfonden användas ett belopp af 254,000 kronor. Riksdagen biföll på det sätt Kungl. Maj:ts framställning, att Riksdagen för sin del medgaf att tills vidare och till dess annorlunda blefve bestämdt, för bestridande af de nödigaste underhållsarbetena å ifrågavarande slottsbyggnader vid Haga och Ulriksdal finge af de räntemedel, som tillfördes Djurgårdskassan från Djurgårdsfonden, årligen användas ett belopp, motsvarande räntan å 254,000 kronor.

Sedan vissa mindre delar af de erforderliga reparations- och ombyggnadsarbetena blifvit, i enlighet med en af arkitekten i öfverintendentsämbetet, hofintendenten G. A. H. Lindgren utarbetad plan, utförda under åren 1908 och 1909, hemställde Kungl. Maj:t i nådig proposition den 4 april 1910, att Riksdagen måtte medgifva, att af den behållning, som den s. k. Djurgårdskassan kunde lämna för år 1910, ett belopp af intill 25,000 kronor finge användas till utförande af byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader.

Denna framställning vann Riksdagens bifall.

I sammanhang med tillstyrkandet af sistberörda framställning redogjorde jag för den utredning, som i anledning af Riksdagens anhållan verkstälts angående Djurgårdsfonden och Djurgårdskassan. I det jag hänvisar till den redogörelse, jag då lämnade, tillåter jag mig nu allenast erinra därom, att jag i likhet med riksmarskalksämbetet ansåg att allenast frågan om användande af Djurgårdskassans öfverskott för år 1910 då kunde komma under bedömande. I hvad mån Djurgårdskassan framdeles kunde lämna tillgång till bestridande af kostnad för de kungl. lustslottens underhåll, syntes mig böra bero på särskild utredning hvarje år, till följd hvaraf frågan om ett dylikt användande af Djurgårdskassans öfverskottsmedel borde tills vidare årligen hänskjutas till Riksdagens pröfning.

Med underdånig skrifvelse den 23 februari 1911 har nu riksmarskalksämbetet till Kungl. Maj:t öfverlämnat framställningar från

ståthållareämbetet vid Ulriksdals och Haga slott samt från kommitterade för verkställande af beslutade reparationsarbeten vid Drottningholms slott angående utförande af vissa nybyggnads- och reparationsarbeten å nämnda slott, till hvilka arbeten ifrågasatts bidrag från Djurgårdskassans öfverskottsmedel.

Det af ståthållareämbetet föreslagna nybyggnadsarbetet utgöres af en tvättstuga; och har ståthållareämbetet med afseende härå anført, att tvätten vid kungsgården nu verkställles i den s. k. fasanbyggnaden i en lägenhet, som förut varit kök och nu befunne sig i ett mycket bristfälligt skick, så att den ej vidare kunde användas utan en genomgående och kostsam reparation. Ståthållareämbetet finner det emellertid synnerligen olämpligt, att tvättinrättningen vore inrymd i ett hus, som i öfrigt användes till bostäder, och har med anledning häraf ansett det högst behöfligt, att ny tvättstuga redan under innevarande år uppfördes, innan den erforderliga reparationen af fasanbyggnaden sedermera ifrågasattes. Ståthållareämbetet hade, efter framställning hos öfverintendentsämbetet om erhållande af biträde till ritningars uppgörande, till riksmarskalksämbetet ingifvit ritning till tvätthus jämte kostnadsförslag, uppgående till 12,846 kronor, hvartill skulle komma kostnader för vatten- och afpopsledningar m. m. med 4,654 kronor, så att sammanlagda kostnaden uppginge till 17,500 kronor.

Öfriga i ståthållareämbetets nu ingifna förslag upptagna arbeten utgöras af reparationsarbeten, nämligen dels vissa dylika arbeten, för hvilka kostnaden beräknats till ett belopp af 7,811 kronor och hvilka redan varit upptagna i 1910 års reparationsförslag, men då icke kunnat utföras på grund däraf att öfriga i förslaget upptagna arbeten blifvit mera omfattande och erfordrat större kostnader än de beräknade, beroende på att bristerna i många fall vid utförandet visat sig större, än vid besiktningen kunnat utrönas, samt att kostnaderna för arbete och materialier, sedan besiktningarna och de därpå grundade beräkningarna under åren 1907 och 1908 gjordes, år från år alltmera ökats, dels slutligen af vissa andra reparations- och underhållsarbeten, af hvilka några, som beröra själfva slottsbyggnaden, finnas upptagna i hofintendenten Lindgrens ofvan omnämnda förslag, och de öfriga sedermera tillkommit och visat sig af behovet påkallade. Sammanlagda kostnaden af de arbeten, ståthållareämbetet sålunda föreslagit till utförande vid Ulriksdal under innevarande år, uppgår till 35,000 kronor.

I den af kommitterade för verkställande af beslutade reparations-

arbeten vid Drottningholms slott aflåtna skrifvelsen, hafva kommitterade anført, att i det förslag till åtgärder för iståndsättande af Drottningholms slott med tillhörande byggnader, som legat till grund för Riksdagens beslut att för ändamålet anvisa medel, äfven inginge anordningar för uppvärmning af kapellet samt stora trappan med angränsande vestibuler, för hvilket ändamål vore anvisadt ett belopp af 5,000 kronor, men att det under arbetets fortgång af skäl, som funnes angifna i arbetschefens vid restaureringsarbetena vid skrifvelsen fogade promemoria, visat sig synnerligen önskvärdt, att äfven stora galleriet och biblioteket med angränsande rum i första våningen erhöle värme från centralanläggning. I förenämnda promemoria framhålles, att biblioteket, som vore ett synnerligen svåruppvärmdt rum, endast hade en öppen spis på ena kortväggen, att de tre angränsande rummen helt och hållet saknade eldstäder, samt att äfven galleriet saknade ursprungliga sådana, men för närvarande uppvärmdes af synnerligen vanprydliga järnkaminer. De för uppvärmning af ifrågasatta lokaler erforderliga anordningarna kunde till dels utföras i anslutning till deför kapellet och trappan beräknade värmecentralerna; men för undvikande af alltför långa, dyrbara ledningar och för rummens karaktär störande åtgärder måste ytterligare en värmekälla anlitas med tillämpning af varmlufts-system, under det att anläggningarna i öfrigt skulle utföras enligt varmvattens-system. Af ingenjören H. Theorell, som uppgjort planen för värmeledningarna i slottet, hade enligt bifogad skrifvelse kostnaderna för nu ifrågasatta tillökningar beräknats till 7,000 kronor; och då redan anvisade medel väl erfordrades för utförandet af därför afsedda arbeten, hafva kommitterade hemställt, att riksmarskalksämberet måtte vidtaga åtgärder för ställande af nämnda belopp till kommitterades förfogande för uppgifna ändamål.

Med anledning af förberörda tvenne framställningar har riksmarskalksämberet anført följande.

De för utförande af ofvannämnda arbeten ifrågasatta beloppen, tillsammans 42,000 kronor, kunde utan olägenhet lämnas af Djurgårdskassan. Ifrågasatt summa öfverstege visserligen ej oväsentligt föregående års bidrag, men dels hade Djurgårdskassan att under innevarande år vänta den ordinarie ökning i lägenhetsarrendenas belopp, som, på sätt ämberet i sitt utlåtande den 20 december 1909 underdånigst omnämnt, komme att under de närmaste åren successivt inträda, och som för året torde uppgå till omkring 5,000 kronor, dels hade Djurgårdskassans behållning vid 1910 års slut blifvit betydligt större än hvad som förväntats, beroende hufvudsakligen därpå, att åt-

skilliga ej beräknade inkomster under året tillflutit Djurgårdskassan. Dessa inkomster hade varit följande. Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, som genom nådigt bref den 25 augusti 1905 erhållit tillstånd att exproprieras bland annat mark tillhörande kungl. Djurgården, hade genom dom af Stockholms rådstufvurätt den 16 april nästlidna år blifvit ålagdt att till riksmarskalksämberet utgifva lösen efter ett pris af fjorton kronor kvadratmetern, hvilket för ifrågavarande mark utgjorde ett belopp af 184,618 kronor, äfvensom 5 procent ränta därpå, räknad från den 25 augusti 1905. Kapitalet vore ännu icke inbetaladt, men komme att erläggas vid innevarande års slut, men den vid 1910 års slut upplupna räntan, utgörande efter afdrag af vissa, af järnvägsbolaget på förhand erlagda medel, 47,225 kronor 31 öre, hade inbetalts till Djurgårdskassan. Vidare hade till följd af de stora vindfallen, som förorsakats af en storm i början af året, betydliga kvantiteter skogseffekter blifvit sålda, hvilket gifvit en inkomst utöfver den beräknade af omkring 6,800 kronor. Vid 1910 års ingång hade vissa arrende-frågor ännu varit oafgjorda, och en del afgifter, äfven från föregående år, med anledning därpå ej inbetalda; genom dessas uppgörande hade ett belopp af omkring 11,500 kronor tillflutit Djurgårdskassan. Bostadshyrorna hade, delvis genom inlösta och nyinredda lägenheters uthyrande, inbragt omkring 8,900 kronor utöfver de beräknade. Därtill komme en ökad inkomst på vissa andra inkomstposter, såsom bankräntor, försäljning af is, utskänkingsavgifter och diverse tillfälliga inkomster, som efter afdrag af uppstådd minskning på vissa andra poster, uppginge till omkring 11,600 kronor. Slutligen hade på utgiftssidan besparing uppstått å tvenne poster, nämligen de till underhåll och anläggning af kör- och gångvägar samt lägenhetslösen upptagna beloppen. Till kör- och gångvägar hade beräknats en kostnad af 38,000 kronor, hvilken tilltagits så högt på det tillgång under året måtte finnas för ett eventuellt påbörjande af vissa påtänkta större vägarbeten och nyanläggningar. Då emellertid några dylika arbeten af större omfattning ej kunnat under året företagas, hade på detta konto en besparing uppstått af omkring 14,600 kronor. Af det till inlösen af hus och byggnader upptagna beloppet, 20,000 kronor, hade omkring 10,400 kronor ej behöft användas. Om från dessa summor frändroges ett belopp af omkring 1,500 kronor, hvarmed utgifterna på vissa andra konti ökats, återstode en besparing på utgiftssidan af 23,500 kronor. Sammanlagda summan af ofvan uppräknade poster utgjorde i rundt tal: på inkomstsidan en ökning af 86,000 kronor och på utgiftssidan en besparing af 23,500 kronor, eller tillsammans 109,500 kronor, hvilket utgjorde Djur-

gårdskassans behållning vid 1910 års slut. Riksmarskalksämberet betonade härvid, att, såsom af ofvan meddelade redogörelse framginge, största delen af den på inkomstsidan uppkomna ökningen föranledts af tillfälliga inkomster.

Ofvan omförmälda, af ståthållareämberet å Ulriksdals och Haga slott samt kommitterade för verkställande af reparationsarbetena vid Drottningholms slott till riksmarskalksämberet ingifna förslag till arbeten vid ifrågavarande slott ansåge sig riksmarskalksämberet böra i underdånighet förorda; och då Djurgårdskassans ställning vid 1910 års slut medgåfve, att de ifrågaställda beloppen utan olägenhet af kassan utbetalades, tillstyrkte riksmarskalksämberet, att af Djurgårdskassans öfverskott finge utbetalas 35,000 kronor till de af ståthållareämberet å Ulriksdals och Haga slott föreslagna byggnads- och reparationsarbetena samt 7,000 kronor till de af kommitterade föreslagna arbetena för anordnande af centraluppvärmning i vissa angifna rum å Drottningholms slott.

I det belopp, tillsammans 42,000 kronor, som riksmarskalksämberet sålunda föreslagit till utgående från Djurgårdskassan, skulle då äfven ingå den räntan å 254,000 kronor motsvarande summa, som enligt Riksdagens skrifvelse den 1 juni 1908 ställts till Kungl. Maj:ts disposition i och för bestridande af de nödvändigaste underhållsarbetena vid Haga och Ulriksdal.

I afgifvet underdånigt utlåtande har öfverintendentsämberet anmält, att ämberet icke funnit något att för sin del erinra vare sig mot de afsedda arbetena eller de för dessas utförande beräknade belopp.

Såsom framgår af den af mig förut åberopade utredning rörande Djurgårdskassan, för hvilken finnes meddelad närmare redogörelse i det vid omförmälda nådiga proposition den 4 april 1910 fogade utdrag af statsrådsprotokollet, har af de s. k. Djurgårdskommitterade beräknats, att Djurgårdskassan under tjuguarsperioden 1910—1929 skall kunna bidraga till de kungl. lustslottens underhåll med i medeltal 50,000 kronor om året. Härtill kommer att, enligt hvad riksmarskalksämberet upplyst, ett betydande opåräknadt öfverskott i kassan erhållits under år 1910, och jämväl för innevarande år är en ökning af inkomsterna för kassan att motse. Det är häraf uppenbart, att kassan med sitt öfverskott mer än väl mäktar tillgodose de anspråk, som genom riksmarskalksämberets förevarande framställning skulle ställas på densamma innevarande år.»

Under sådana förhållanden och då de ifrågasatta byggnads- och

reparationsarbetena syntes departementchefen lämpligen böra komma till utförande, hemställde departementschefen om aflåtande af förenämnda proposition.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

att Riksdagen må medgifva att af den förefintliga behållningen i den s. k. Djurgårdskassan ett belopp af intill 42,000 kronor må användas *dels* för utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af ståthållareämbetet vid Ulriksdals och Haga slott framlagdt, af öfverintendentsämbetet tillstyrkt förslag, af byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader, *dels ock* för anordnande af värmeledning i vissa rum å Drottningholms slott, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af kommitterade för verkställande af beslutade reparationsarbeten vid sistnämnda slott framlagdt, likaledes af öfverintendentsämbetet tillstyrkt förslag.

Stockholm den 5 maj 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
